

METODICKÁ PRÍRUČKA

Požiadavky pre obce
na triedený zber
biologicky rozložiteľných
komunálnych odpadov

OBSAH

1. NAKLADANIE S BIOLOGICKY ROZLOŽITEĽNÝM KUCHYNSKÝM ODPADOM	4
ZHRNUTIE A ODPORÚČANIA	6
2. NAKLADANIE S BIOLOGICKY ROZLOŽITEĽNÝM ODPADOM ZO ZÁHRAD	9
ZHRNUTIE A ODPORÚČANIA	11
3. NAKLADANIE S JEDLÝMI OLEJMI A TUKMI Z DOMÁCNOSTÍ	14
ZHRNUTIE A ODPORÚČANIA	15

Metodickú príručku vydáva Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky v spolupráci s neziskovým občianskym združením Priatelia Zeme – SPZ.

Príručku zostavili:

Branislav Moňok

Ing. Miroslava Masničáková

Ing. Maroš Záhorský

Grafická úprava: Mgr. art. René Říha

Fotografie: archív Priateľov Zeme – SPZ

Rok vydania: 2016

ÚVOD

Zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 91/2016 Z. z. (ďalej len „zákon o odpadoch“) ukladá [v § 81 ods. 7 písm. b\)](#) obciam povinnosť zabezpečiť zavedenie a vykonávanie triedeného zberu biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov (ďalej len „BRKO“). Táto povinnosť nie je pre obec nová, zákon o odpadoch ju teraz len podrobnejšie upravuje.

Rozsah BRKO, ktoré je obec povinná triediť:

1. biologicky rozložiteľný kuchynský odpad (ďalej len „BRO z kuchyne“) okrem toho, ktorého pôvodcom je fyzická osoba – podnikateľ a právnická osoba, ktorá prevádzkuje zariadenie spoločného stravovania (ďalej len „prevádzkovateľ kuchyne“),
2. jedlé oleje a tuky z domácností a
3. biologicky rozložiteľné odpady zo záhrad a parkov vrátane odpadu z cintorínov (ďalej len „BRO zo záhrad“).

Obec je povinná zverejniť na svojom webovom sídle podrobný všeobecne zrozumiteľný popis celého systému nakladania s komunálnymi odpadmi vrátane triedeného zberu v obci (§ 81 ods. 7 písm. h) zákona o odpadoch). Toto ustanovenie sa týka aj systému nakladania s BRKO.

Podľa § 81 ods. 8 písm. c), d), e) piaty bod a j) zákona o odpadoch obec vo všeobecne záväznom nariadení (ďalej len „VZN o odpade“) upraví v súlade s hierarchiou odpadového hospodárstva aj podrobnosti o:

- nakladaní s biologicky rozložiteľným komunálnym odpadom,
- nakladaní s biologicky rozložiteľným kuchynským odpadom a reštauračným odpadom od prevádzkovateľa kuchyne,
- spôsobe a podmienkach triedeného zberu jedlých olejov a tukov,
- dôvodoch nezavedenia triedeného zberu komunálnych odpadov v súlade s odsekom 21 pre biologicky rozložiteľný kuchynský odpad.

Regionálna kompostáreň v Náměšti nad Oslavou (ČR), ktorá spracováva biologicky rozložiteľné odpady z údržby verejnej a súkromnej zelene spoločne s rastlinnými odpadmi zbieranými v rámci triedeného zberu odpadov od obyvateľov.

1. NAKLADANIE S BIOLOGICKY ROZLOŽITEĽNÝM KUCHYNSKÝM ODPADOM

Podľa vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 365/2015 Z. z., ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadov (ďalej len „Katalóg odpadov“) ide o odpad s katalógovým číslom 20 01 08, ktorý vzniká v domácnostiach.

Podľa § 14 ods. 9 vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 371/2015 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch (ďalej len „vyhláška“), je obec povinná zabezpečiť zberové kapacity v jednotkách objemu dostupných pre každého obyvateľa obce počas jedného kalendárneho roka s minimálnym objemom 250 litrov. Tieto zberové kapacity sú získané súčinom objemu dostupných zberných nádob a frekvencie ich odvozu, ktorá musí byť najmenej jedenkrát za 14 dní. Ak zberové kapacity nie sú postačujúce, obec zabezpečí ich navýšenie pridaním ďalších zberných nádob alebo zvýšením frekvencie ich odvozu.

Podľa § 14 ods. 10 vyhlášky je možné vykonávať v individuálnej bytovej výstavbe (ďalej len „IBV“) tzn. v rodinných domoch, aj spoločný zber BRO z kuchyne a BRO zo záhrad. Na účel zabezpečenia takéhoto triedeného zberu obec zabezpečí, aby každá domácnosť mala zbernú nádobu s minimálnym objemom 120 litrov. Frekvencia odvozu zberných nádob musí byť minimálne jedenkrát za 14 dní.

Zber BRO z kuchyne sa vykonáva celoročne. Platí to aj v prípade, že obec zavedie v IBV spoločný zber BRO z kuchyne a BRO zo záhrad.

Podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1069/2009, ktorým sa ustanovujú zdravotné predpisy týkajúce sa vedľajších živočíšnych produktov a odvodených produktov neurčených na ľudskú spotrebu a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1774/2002 (ďalej len „nariadenie o vedľaj-

ších živočíšnych produktoch) platí, že ak sa v nádobe na zber BRKO nachádza aj malé množstvo BRO z kuchyne, je potrebné s celým vyzbieraným objemom nakladať ako s materiálom kategórie 3, ktorý musí prejsť pred ďalším zhodnotením tzv. hygienizáciou.

Podľa § 14 ods. 11 vyhlášky musia byť zberné nádoby:

- a) vhodným spôsobom upravené na zabezpečenie dostatočného prísunu vzduchu, napríklad vetracie otvory a mriežka v spodnej časti zbernej nádoby,
- b) farebne odlišené hnedou farbou, ak v odseku 12 nie je ustanovené inak, a
- c) označené štítkom s rozmermi najmenej 15 cm × 15 cm, ktorý je čitateľný, nezmazateľný, umiestnený na zbernej nádobe na viditeľnom mieste a obsahuje nápis „BIOLOGICKY ROZLOŽITEĽNÝ KOMUNÁLNY ODPAD“.

Ak obec v súčasnosti používa na zber BRKO nádoby inej farby, môže na zabezpečenie ich rozlíšenia využiť ustanovenie § 14 ods. 12 vyhlášky. To umožňuje umiestniť na zbernú nádobu štítky podľa odseku 11 písm. c) vyhlášky vyhotovený v hnedom farebnom rozlíšení; táto výnimka sa uplatňuje výlučne do umiestnenia zberných nádob nahrádzajúcich pôvodné zberné nádoby v obci.

Náklady na zabezpečenie zberných nádob na triedený zber BRKO podľa § 81 ods. 5 zákona o odpadoch znáša obec a môže ich zahrnúť do miestneho poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady.

Podľa § 81 ods. 21 zákona o odpadoch sa povinnosť zaviesť a zabezpečiť vykonávanie triedeného zberu komunálneho odpadu pre biologicky rozložiteľný kuchynský odpad nevzťahuje na obec, ktorá:

- a) zabezpečí energetické zhodnotenie týchto odpadov v zariadení na zhodnocovanie odpadov činnosťou R1 uvedenou v prílohe č. 1 (energetické zhodnotenie),
- b) preukáže, že najmenej 50 % obyvateľov obce kompostuje vlastný odpad,
- c) preukáže, že to neumožňujú technické problémy vykonávania zberu, najmä v historických centrách miest a v riedko osídlených oblastiach; uvedená výnimka sa uplatní iba pre túto časť obce,
- d) preukáže, že je to ekonomicky neúnosné, pretože náklady na nakladanie s týmto biologicky rozložiteľným kuchynským odpadom nemožno pokryť ani pri určení miestneho poplatku vo výške 50 % zo zákonom ustanovenej hornej hranice sadzby miestneho poplatku (horná sadzba je ustanovená v § 78 zákona č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov).

Obec preukáže oprávnenosť pri využívaní vyššie ustanovených výnimiek:

Podľa § 81 ods. 21 písm. a) zákona o odpadoch predložením dokladu napr. zmluva, faktúra o energetickom zhodnotení celého množstva zmesového komunálneho odpadu činnosťou R1.

Podľa § 81 ods. 21 písm. b) zákona o odpadoch preberacím protokolom, zmluvou alebo iným relevantným spôsobom, že zabezpečila do domácnosti kompostovací zásobník (§ 14 ods. 8 písm. b) vyhlášky). Ak si kompostovacie zásobníky zabezpečia občania sami, obec preverí túto skutočnosť a dokladuje podpísanými čestnými prehláseniami. Za domácnosť ho podpisuje jeden zástupca. V prehlásení je uvedené, koľko obyvateľov v domácnosti býva, a že sa týka kompostovania biologicky rozložiteľných kuchynských odpadov. Čestné prehlásenia sa aktualizujú každé tri roky a musia byť prístupné kontrolným orgánom.

Podľa § 81 ods. 21 písm. d) zákona o odpadoch pomocou všeobecne záväzného nariadenia obce o miestnych daniach a poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady (ďalej len „VZN o poplatku“), ak už je v súčasnosti (bez zberu a spracovania BRO z kuchyne) ročný poplatok na

Kontajnerové stojisko nádob na triedený zber komunálnych odpadov v zástavbe KBV v meste Stará Turá.

jedného obyvateľa vyšší ako 19,98375 EUR v bežnom roku a 20,0385 EUR v priestupnom roku.

Ak je poplatok v súčasnosti nižší, ako je uvedené v predchádzajúcej vete, tak obec kombináciou VZN o poplatku, cenovými ponukami získanými prieskumom trhu, ktoré preukážu, koľko by obec platila v prípade zavedenia zberu a spracovania BRO z kuchyne vypracuje prepočet o koľko by sa súčasný poplatok navýšil a dokladuje, že poplatok je vyšší ako 19,98375 EUR v bežnom roku a 20,0385 EUR v priestupnom roku.

Podľa nariadenia o vedľajších živočíšnych produktoch sú BRO z kuchyne zaradené medzi vedľajšie živočíšne produkty kategórie 3 a okrem povinností ustanovených v zákone o odpadoch je ten, kto:

- vykonáva zber a prepravu BRO z kuchyne v obci povinný mať na túto činnosť registráciu Štátnej veterinárnej a potravinovej správy Slovenskej republiky;
- zhodnocuje BRO z kuchyne povinný mať na túto činnosť schválenú prevádzku Štátnou veterinárnou a potravinovou správou Slovenskej republiky.

ZHRNUTIE A ODPORÚČANIA:

- Obec je povinná zabezpečiť a vykonávať triedený zber biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu z domácností (pokiaľ si neuplatní niektorú zo štyroch vyššie popísaných výnimiek).

Odporúčanie:

.....
Pri plánovaní je vhodné vykonať prieskum možností zberu BRO z kuchyne, ich spracovania, ale aj relevantné ekonomické prepočty. Rôzne typy nádob a spracovateľské technológie ovplyvňujú napr. aj frekvenciu zvozu a tým aj náklady s tým spojené. Náklady bude mať obec napr. na zber (cena vývozu nádob) a zhodnotenie BRO z kuchyne (cena podľa množstva odovzdaných BRKO spracovateľovi). Úspory budú hlavne za zníženie frekvencie vývozu zmesového komunálneho odpadu a za neuloženie BRO z kuchyne na skládku odpadov/do spaľovne odpadov. Správne zvolený systém zberu BRO z kuchyne sa v mnohých prípadoch obci oplatí aj z ekonomického hľadiska.

Komunitné kompostovisko na sídlisku v Bratislave. Aj pomocou obyvateľov bytových domov, ktorí kompostujú svoje kuchynské biologické odpady v komunitnom kompostovisku, si môže obec uplatniť výnimku v povinnosti zaviesť a zabezpečiť ich triedený zber. Stačí, ak počet kompostujúcich obyvateľov prekročí hranicu 50 % z celkového počtu obyvateľov v obci.

- Obec musí zabezpečiť taký objem nádob určených na zber BRO z kuchyne, aby mal každý obyvateľ k dispozícii minimálne 250 litrov ročne.

Odporúčanie:

a) V krajinách, kde prebieha dlhodobo zber BRO z kuchyne, sa v praxi osvedčilo zbierať ich samostatne do menších nádob (napr. 10 až 30 litrových – podľa počtu obyvateľov v domácnosti). Tie sa môžu do zberového vozidla vysypať aj ručne a nie je k tomu potrebná špeciálna technika. Postačujú k tomu aj menšie autá bez lisovacej nadstavby (BRO z kuchyne nie je potrebné stlačovať, pretože má vysokú objemovú hustotu). Znižujú sa tým náklady na zber BRKO.

b) Príklad prepočtu pre IBV:

Na splnenie legislatívnej povinnosti postačuje na 1 obyvateľa zabezpečiť 5 litrovú nádobu, ktorá bude odvážaná 1x za týždeň alebo 10 litrovú nádobu, ktorá bude odvážaná 1x za 14 dní.

Zberová kapacita:

5 l x 52 týždňov = 260 litrov/1 obyvateľ

10 l x 26 týždňov = 260 litrov/1 obyvateľ

c) Príklad prepočtu pre KBV:

Nádoba o objeme 240 litrov s frekvenciou vývozu 1x týždeň (52 vývozov ročne) postačuje

pre cca 49 obyvateľov.

Zberová kapacita:

$(240 \times 52)/250 = 49,92$ obyvateľov alebo

$(240 \times 52)/49$ obyvateľov = 254 dostupných litrov na 1 obyvateľa.

- V IBV je možné zaviesť spoločný zber BRO z kuchyne a BRO zo záhrad. V takom prípade sa na zber použije nádoba o objeme 120 litrov, ktorá bude umiestnená v každej domácnosti. Pri takomto spoločnom zbere sa nakladá s vyzbieraným BRKO, ako keby to bol kuchynský a reštauračný odpad (pred zhodnotením, resp. v samotnom zariadení na zhodnocovanie odpadov je nevyhnutné zabezpečiť hygienizáciu).

Odporúčanie:

a) V IBV je z ekonomického hľadiska výhodnejšie aktívne podporovať domáce kompostovanie. Pri zabezpečovaní kompostovacích zásobníkov môžu síce obci vzniknúť jednorazové náklady, ale odpadajú všetky ostatné prevádzkové náklady.

Špeciálna nádobka s kompostovateľným vreckom. Je určená na zber kuchynských biologických odpadov z domácností, ktorá zvyšuje komfort a čistotu pri zbere.

b) *Pokiaľ chce obec zaviesť zber BRO z kuchyne v IBV, tak je vhodné ich zbierať samostatne do menších nádob (napr. 10 až 30 litrových – podľa počtu obyvateľov v domácnosti). Výrazne sa tým môžu znížiť náklady za odovzdanie a spracovanie BRKO.*

- Na zber BRO z kuchyne sa musí používať vhodne označená nádoba hnedej farby, ktorá je vhodne upravená na zber BRKO (mriežka v spodnej časti nádoby, vetracie otvory).

Odporúčanie:

Na zvýšenie komfortu zberu a tým aj zapojenosť obyvateľov do zberu sa v praxi osvedčilo:

a) *dohliadnuť, aby zberové nádoby mali overený spôsob prevetrávania, ideálne je kombinácia vetracích otvorov vo veku a stenách nádoby, výklopnej mriežky v spodnej časti nádoby a vertikálneho rebrovania na stenách nádoby;*

b) *pri výbere dodávateľa požadovať referencie doterajších dodávok a kontakty na overenie ich funkčnosti priamo v praxi;*

c) *pri zbere BRO z kuchyne zabezpečenie interiérových vedierok/nádob/košíkov (poprípade aj kompostovateľných vreciek) pre každú domácnosť.*

- *Pokiaľ v súčasnosti používa obec na zber BRKO nádoby inej farby ako hnedej, nemusí ich hneď meniť. Stačí, ak do doby ich výmeny ich označí štítkom hnedej farby požadovanej veľkosti a textom.*

Odporúčanie:

V praxi sa osvedčilo, ak sa na nálepkách na zberných nádobách okrem nápisu zbieranej zložky odpadu uvádza aj podrobný popis, čo všetko sa môže do nádoby ukladať a čo nie. Pomôže aj kontakt (telefón a e-mail) pre prípad preplnenia alebo zničenia nádoby.

- Minimálna frekvencia vývozu BRO z kuchyne je 1x za 14 dní počas celého roka.

Odporúčanie:

Existujú niektoré nádoby, ktoré túto frekvenciu umožňujú počas celého roka. Väčšina však nie.

Je vhodné kontrolovať, ako sa BRKO v nádobách správa hlavne v letných mesiacoch (zápach, hmyz). V prípade potreby je nevyhnutné zabezpečiť zvýšenie frekvencie vývozu (napr. 1x za 7 dní). Je potrebné zabezpečiť, aby nádoby neboli prepĺňané a boli pravidelne čistené. Zvyšuje to komfort zberu a tým aj zapojenosť obyvateľov do zberu.

- *Náklady na zabezpečenie zbernej nádoby znáša obec a môže ich zahrnúť do miestneho poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady.*

Odporúčanie:

Nádoby na zber BRKO sa dajú zaobstarať kúpou z vlastných finančných zdrojov, prenájmom od zberovej spoločnosti (väčšinou najdrahší variant) a kúpou zo zdrojov získaných z Environmentálneho fondu alebo z Európskych štrukturálnych fondov.

- *Obec na svojej webovej stránke a vo VZN o odpade uvedie okrem iného aj podrobný všeobecne zrozumiteľný popis systému nakladania s BRO z kuchyne.*

Odporúčanie:

Okrem vyššie uvedených povinností sa v praxi osvedčilo vykonávanie aj pravidelne sa opakujúcich ďalších informačno-vzdelávacích aktivít, ako sú napríklad prednášky pre verejnosť a školy, vydávanie a distribúcia informačných letákov, celoročný kalendár vývozov, uverejňovanie informácií na vývesných tabuliach a nástenkách, osвета „od domu k domu“.

- *Každý, kto vykonáva zber a ďalšie nakladanie s BRO z kuchyne musí byť zaregistrovaný alebo mať schválenú prevádzku Štátnou veterinárnou a potravinovou správou SR.*

Odporúčanie:

Viac informácií o registrácii a schvaľovaní prevádzkovateľov, ako aj zoznamy prevádzkarní na vedľajšie živočíšne produkty (aj BRO z kuchyne a reštaurácií), nájdete na <http://www.svssr.sk/zvp/>.

2. NAKLADANIE S BIOLOGICKY ROZLOŽITEĽNÝM ODPADOM ZO ZÁHRAD

Podľa Katalógu odpadov ide o odpad s katalógovým číslom 20 02 01 (tzv. „zelený odpad“).

Podľa § 14 ods. 8 vyhlášky obec na účely zabezpečenia triedeného zberu BRO zo záhrad (§ 81 ods. 7 písm. b) tretieho bodu zákona o odpadoch), ak ide o IBV zabezpečí, aby každá domácnosť mala:

- a) zbernú nádobu s minimálnym objemom 120 litrov, pričom frekvencia odvozu zberných nádob musí byť minimálne jedenkrát za 14 dní a zber BRKO musí byť vykonávaný minimálne v období mesiacov marec až november alebo
- b) kompostovací zásobník, v ktorom budú tieto domácnosti kompostovať nimi vyprodukovaný BRKO.

Obec si vyberie jednu z týchto dvoch možností alebo kombináciu týchto dvoch možností.

Výnimky z povinnosti zaviesť a zabezpečiť vykonávanie triedeného zberu podľa § 81 ods. 21 zákona o odpadoch nemožno v prípade BRO zo záhrad uplatniť!

V prípade, že sa obec rozhodne zabezpečiť pre domácnosť v IBV kompostovací zásobník (podľa § 14 ods. 8 písm. b) vyhlášky) tak:

- vo VZN o odpade ustanoví v súlade so záväznou hierarchiou nakladania s odpadmi pre obyvateľov žijúcich v rodinných domoch povinnosť, svojpomocne si kompostovať svoje vlastné BRO zo záhrad;

Kompostovacie zásobníky pre domácnosti môžu byť aj drevené, vyrobené napr. aktívnymi pracovníkmi obce.

- zabezpečí do každej domácnosti kompostovací zásobník, domácnosť potvrdí jeho prebratie;
- ak má domácnosť vlastný kompostovací zásobník dostatočnej kapacity, preukáže túto skutočnosť obci a podpíše čestné prehlásenie, čestné prehlásenia sa aktualizujú každé tri roky a musia byť prístupné kontrolným orgánom;
- nemá túto povinnosť, ak si fyzická osoba v IBV zmluvne zabezpečí na svoje náklady údržbu záhrady, preukáže túto skutočnosť obci platnou zmluvou so subjektom, ktorý tieto práce vykonáva.

Podľa § 14 ods. 10 vyhlášky je možné vykonávať v IBV aj spoločný zber BRO z kuchyne a BRO zo záhrad. Na účel zabezpečenia takéhoto triedeného zberu obec zabezpečí, aby každá domácnosť mala zbernú nádobu s minimálnym objemom 120 litrov. Frekvencia odvozu zberných nádob musí byť minimálne jedenkrát za 14 dní.

Podľa nariadenia o vedľajších živočíšnych produktoch platí, že ak sa v nádobe na zber BRKO nachádza aj malé množstvo BRO z kuchyne, je potrebné s celým vyzbieraným objemom nakladať ako s materiálom kategórie 3, ktorý musí

prejsť pred ďalším zhodnotením tzv. hygienizáciou.

Podľa § 14 ods. 11 vyhlášky musia byť zberné nádoby:

- a) vhodným spôsobom upravené na zabezpečenie dostatočného prísunu vzduchu, napríklad vetracie otvory a mriežka v spodnej časti zbernej nádoby,
- b) farebne odlíšené hnedou farbou, ak v odseku 12 nie je ustanovené inak, a
- c) označené štítkom s rozmermi najmenej 15 cm × 15 cm, ktorý je čitateľný, nezmazateľný, umiestnený na zbernej nádobe na viditeľnom mieste a obsahuje nápis „BIOLOGICKY ROZLOŽITEĽNÝ KOMUNÁLNY ODPAD“.

Ak obec v súčasnosti používa na zber BRKO nádoby inej farby, môže na zabezpečenie ich rozlíšenia využiť ustanovenie § 14 ods. 12 vyhlášky. Tá umožňuje umiestniť na zbernú nádobu štítk podľa odseku 11 písm. c) vyhotovený v hnedom farebnom rozlíšení; táto výnimka sa uplatňuje výlučne do umiestnenia zberných nádob nahrádzajúcich pôvodné zberné nádoby v obci.

Zber biologických odpadov v zástavbe IBV v meste Nemšová. Na zber používajú špeciálne upravené nádoby zabezpečujúce vetranie.

Náklady na zabezpečenie zberných nádob na triedený zber BRKO podľa § 81 ods. 5 zákona o odpadoch znáša obec a môže ich zahrnúť do miestneho poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady.

Podľa § 7 ods. 2 písm. b) vyhlášky musí byť okrem iného na zbernom dvore osobitne vyčlenený priestor alebo veľkokapacitný kontajner určený aj na zber BRO zo záhrad, parkov a cintorínov spolu s uvedením kategórie, druhu a názvu odpadu podľa Katalógu odpadov.

ZHRNUTIE A ODPORÚČANIA:

- Na účely zabezpečenia triedeného zberu BRO zo záhrad obec zabezpečí, aby každá domácnosť mala:

a) nádobu na zber BRO zo záhrad alebo

b) kompostovací zásobník na svojpomocné kompostovanie BRKO, ktoré vzniká v danej domácnosti.

Odporúčanie:

a) Pri plánovaní je vhodné vykonať ekonomickú kalkuláciu jednotlivých variantov. Vo väčšine

prípadoch sa v IBV viac oplatí aktívne podporovať domáce kompostovanie. Pri zabezpečovaní kompostovacích zásobníkov síce vzniknú jednorazové náklady, ale odpadajú všetky ostatné prevádzkové náklady. Zavedením domáceho kompostovania (ak kompostuje viac ako 50 % obyvateľov) odpadá obci aj povinnosť zaviesť triedený zber BRO z kuchyne).

b) Legislatíva neuvádza, aký má byť kompostovací zásobník. Prax však ukázala, že by veľkosť zásobníka mala byť prispôbená priemernej veľkosti pozemku, kde v rodinných domoch vzniká BRO zo záhrad. Zjednodušene sa dá počítať s objemom minimálne 1 liter zásobníka na 1 m² plochy záhrady/pozemku zo zeleňou. Zásobníky môžu byť vyrobené z rôznych materiálov (najčastejšie drevo a plast). Je vhodné zabezpečiť, aby zásobníky boli dostatočne kvalitné s preukázanou životnosťou minimálne 5 rokov. Odpadajú tým následné problémy s reklamáciami. V prípade, že obec uvažuje o ich kúpe, vyžiada si od dodávateľov referencie doterajších dodávok s kontaktmi, aby bolo možné preverenie ich kvality priamo v praxi.

Plastový kompostér v záhrade rodinného domu, ktorý zabezpečilo do domácností mesto Partizánske.

- V IBV je možné zaviesť spoločný zber BRO zo záhrad a BRO z kuchyne. V takom prípade sa na zber použije nádoba o objeme 120 litrov, ktorá bude umiestnená v každej domácnosti. Z hľadiska veterinárnych predpisov sa pri takomto spoločnom zbere nakladá s vyzbieraným BRKO, ako keby to bol kuchynský a reštauračný odpad (pred zhodnotením, resp. v samotnom zariadení na zhodnocovanie odpadov je nevyhnutné zabezpečiť hygienizáciu).

Odporúčanie:

Aj keď legislatíva spoločný zber umožňuje, tak z ekonomických a prevádzkových dôvodov sa podľa doterajších skúseností takýto zber nejaví ako najvhodnejší variant. Pokiaľ chce obec zaviesť zber BRO z kuchyne v IBV, tak je vhodnejšie ich zbierať samostatne do menších nádob (napr. 20 litrových). Obec si tým zníži náklady za odovzdanie a spracovanie BRKO. BRO zo záhrad sa môže zhodnocovať aj napríklad na obecnej malej kompostárni, externej kompostárni alebo bioplynovej stanici bez hygienizačnej jednotky. Spracovanie je tým lacnejšie, ako v zariadeniach na spracovanie BRO z kuchyne, kde musí prebehnúť aj hygienizácia.

- Na zber BRO zo záhrad sa musí používať vhodne označená nádoba hnedej farby, ktorá je vhodne upravená na zber BRKO (mriežka v spodnej časti nádoby, vetracie otvory)

Odporúčanie:

Na zvýšenie komfortu zberu a tým aj zapojenosti obyvateľov do zberu sa v praxi osvedčilo:

a) dohliadnuť, aby zberové nádoby mali overený spôsob prevetrávania. Ideálne je kombinácia vetracích otvorov vo veku a stenách nádoby, výklopnej mriežky v spodnej časti nádoby a vertikálneho rebrovania na stenách nádoby;

b) pri výbere dodávateľa požadovať referencie doterajších dodávok a kontakty na overenie ich funkčnosti priamo v praxi.

- Pokiaľ obec v súčasnosti používa na zber BRO zo záhrad nádoby inej farby ako hnedej, nemusí ich hneď meniť. Stačí, ak do doby ich výmeny ich označí štítkom hnedej farby požadovanej veľkosti a textom.

Odporúčanie:

V praxi sa osvedčilo, ak na nálepkách na zberných nádobách je okrem nápisu zbieranej zložky odpadu uvedený aj podrobný popis, čo všetko sa môže do nádoby ukladať a čo nie. Pomôže aj kontakt (telefón a e-mail) pre prípad preplnenia alebo zničenia nádoby.

- Minimálna frekvencia vývozu BRO zo záhrad je 1x za 14 dní v období mesiacov od marca do novembra.

Odporúčanie:

Existujú niektoré nádoby, ktoré túto frekvenciu umožňujú počas celého roka. Väčšina však nie. Je vhodné kontrolovať, ako sa BRO zo záhrad v nádobách správa hlavne v letných mesiacoch (zápach, hmyz). V prípade potreby je nevyhnutné zabezpečiť zvýšenie frekvencie vývozu (napr. 1x za 7 dní). Je potrebné zabezpečiť, aby nádoby neboli prepĺňané a boli pravidelne čistené. Zvyšuje to komfort zberu a tým aj zapojenosť obyvateľov do zberu.

- Náklady na zabezpečenie zbernej nádoby znáša obec a môže ich zahrnúť do poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady.

Odporúčanie:

a) do poplatku je možné zahrnúť aj náklady na zabezpečenie kompostovacieho zásobníka;

b) nádoby na zber BRKO sa dajú zaobstarať kúpou z vlastných finančných zdrojov, prenájmom od zberovej spoločnosti (väčšinou najdrahší variant) a kúpou zo zdrojov získaných z Environmentálneho fondu alebo z Európskych štrukturálnych fondov;

c) pre domácnosti, ktoré si svojpomocne kompostujú BRKO vznikajúce v ich domácnosti, sa v praxi osvedčilo zavedenie finančnej motivácie, napríklad zľava na miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady alebo iné benefity;

d) je vhodné nájsť aj spôsob motivácie pre domácnosti, ktoré si zabezpečia kompostovací zásobník samé napr. úľava z miestneho poplatku za komunálny odpad.

- Obec na webovej stránke obce a vo VZN o odpade uvedie okrem iného aj podrobný všeobecne zrozumiteľný popis systému nakladania s BRO zo záhrad.

Odporúčanie:

Okrem vyššie uvedených povinností sa v praxi osvedčilo vykonávanie aj pravidelne sa opakujúcich ďalších informačno-vzdelávacích aktivít, ako sú napríklad prednášky pre verejnosť a školy, praktické ukážky kompostovania v domácnostiach, vydávanie a distribúcia informačných letákov, celoročný kalendár vývozov, uverejňovanie informácií na vývesných tabuliach a nástenkách, osвета „od domu k domu“.

- Pokiaľ je na území obce prevádzkovaný zberný dvor, tak na ňom musí byť vyčlenený priestor alebo veľkokapacitný kontajner na zber BRO zo záhrad.

Odporúčanie:

Pri preberaní BRO zo záhrad na zberných dvo-
roch sa v praxi osvedčilo:

a) informovať obyvateľov o možnosti a podmienkach (veľkosť, množstvo, druhy) odoberania BRO zo záhrad;

b) dôkladná kontrola, čím sa eliminuje potreba dodatočného dotriedňovania (čistenia);

c) vedenie priebežnej a dôkladnej evidencie;

d) pokiaľ na území obce nie je zriadený zberný dvor, zavedenie v IBV aspoň 2x ročne sezónny zber konárov formou vopred vyhlásenej akcie.

V prípade, že na území obce je zavedený spoločný zber BRO z kuchyne a BRO zo záhrad, musí byť každý, kto vykonáva zber a ďalej nakladá s týmto odpadom zaregistrovaný alebo musí mať schválenú prevádzku Štátnou veterinárnou a potravinovou správou Slovenskej republiky.

Kontajnery na zber záhradného biologického odpadu na zbernom dvore.

3. NAKLADANIE S JEDLÝMI OLEJMI A TUKMI Z DOMÁCNOSTÍ

Podľa Katalógu odpadov ide o odpad s katalógovým číslom 20 01 25, ktorý vzniká v domácnostiach.

Obec je povinná zabezpečiť zavedenie a vykonávanie triedeného zberu jedlých olejov a tukov od 1. 1. 2016. Na túto povinnosť sa nevzťahujú výnimky, ako je tomu v prípade zberu BRO z kuchyne.

Zákon o odpadoch ani vyhláška ďalej nešpecifikujú podmienky zberu jedlých olejov a tukov z domácností.

Podľa nariadenia o vedľajších živočíšnych produktoch sú jedlé oleje a tuky zaradené medzi vedľajšie živočíšne produkty materiál kategórie 3 a okrem

povinností ustanovených v zákone o odpadoch je ten, kto:

- vykonáva zber a prepravu jedlých olejov a tukov v obci povinný mať na túto činnosť registráciu Štátnej veterinárnej a potravinovej správy Slovenskej republiky;
- zhodnocuje jedlé oleje a tuky povinný mať na túto činnosť schválenú prevádzku Štátnou veterinárnou a potravinovou správou Slovenskej republiky.

Kontajner na zber PET fliaš naplnených použitým jedlým olejom.

ZHRNUTIE A ODPORÚČANIA:

- Náklady na zabezpečenie zbernej nádoby znáša obec a môže ich zahrnúť do miestneho poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady.

Odporúčanie:

.....
Nádoby na zber jedlých olejov a tukov sa dajú zabezpečiť aj bezplatne zo strany zmluvných odberateľov.

- Obec na webovej stránke obce a vo VZN o odpade uvedie okrem iného aj podrobný všeobecne zrozumiteľný popis systému nakladania s jedlými olejmi a tukmi.

Odporúčanie:

.....
Okrem vyššie uvedených povinností sa v praxi osvedčilo vykonávanie aj pravidelne sa opakujúcich ďalších informačno-vzdelávacích aktivít, ako sú napríklad prednášky pre verejnosť a školy, vydávanie a distribúcia informačných letákov, celoročný kalendár vývozov, uverejňovanie informácií na vývesných tabuliach a nástenkách, osвета „od domu k domu“.

- Podmienky na zavedenie zberu jedlých olejov a tukov v zákone o odpade nie sú definované.

Odporúčanie:

.....
Najbežnejší systém zberu je, keď obyvatelia vlievajú použitý olej do PET fliaš (najlepšie do priesvitných), ktoré sa dajú bezpečne uzavrieť. Tie sa potom zbierajú v súlade so zavedeným systémom zberu v obci, napr. od domu k domu alebo ich obyvatelia môžu uložiť do špeciálnych nádob rozmiestnených v obci alebo sústreďených na zbernom dvore obce.

- Každý, kto vykonáva zber a ďalej nakladá s jedlými olejmi a tukmi, musí byť zaregistrovaný alebo mať schválenú prevádzku Štátnou veterinárnou a potravinovou správou Slovenskej republiky.

Odporúčanie:

.....
Viac informácií o registrácii a schvaľovaní prevádzkovateľov ako aj zoznamy prevádzkarní na vedľajšie živočíšne produkty (aj kuchynské a reštauračné BRKO), nájdete na <http://www.svssr.sk/zvp/>.

Použitý jedlý olej z domácností sa obvykle zbierajú do čírych PET fliaš. Dobre uzavreté sa potom odovzdávajú počas zberu alebo na zberných miestach do určených kontajnerov.

